

4. — *Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lütfi Bozcalı'nın, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa ek kanun teklifinin Millet Meclisince reddolunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/327, Cumhuriyet Senatosu 2/144) (S. Sayısı : 515)*

5. — *Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve üç arkadaşının, Arazi ve Bina vergilerinin matrahlarına uygulanacak mîsiller hakkındaki 206 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra ve kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince reddolunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/257; Cumhuriyet Senatosu 2/145) (S. Sayısı : 516)*

6. — *Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, 237 sayılı Taşıt Kanununun 4 ncü maddesine göre makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtları gösteren (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılması ve 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince reddolunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/78; Cumhuriyet Senatosu 2/146) (S. Sayısı : 517)*

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, maalesef bu maddelerde de görülecek bütün hususların sözcüsü Sayın Gümüşoğlu'dur. Hem Başkan, hem sözcü bulunmadığından müzakerelerini gelecek birleşime bırakıyoruz, arz ederim efendim.

7. — *Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 nci maddesinin değiştirilmesine dair tüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 2/118) (S. Sayısı 470 e ek) (1)*

BAŞKAN — Raporu okutuyorum efendim.

**Anayasa ve Adalet Komisyonu birinci raporu**

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer ve arkadaşlarının, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 nci maddesinin değiştirilmesi hak-

kindaki tüzük teklifi, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca Komisyonumuza havale olunmakla tetkik ve müzakere olundu.

İçtüzüğü'nün 51 nci maddesinde yazılı yoklama usulü, devamı sağlamak endişesi ile kabul edilmişti. İçtüzüğü'nün yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar geçen 6 aylık tatbikat göstermiştir ki, yoklama defterinin imzalanması suretiyle yapılan bu yeni yoklama şekli de devamın sağlanması bakımından ad defterinin okunması suretiyle yapılan yoklamaya nazaran üstünlük arz edememektedir. Çünkü defteri imza eden bir üye, rahatlıkla Senato'yu terk edebilmekte yahut birleşimin sonlarına doğru geldiği halde defteri imza ederek o birleşimde hazır bulunmuş sayılmaktadır. Bu suretle defter usulünden beklenen hizmet elde edilememektedir. Birinci mahzurun bertaraf edilmesi için tüzüğü'nün 53 ncü maddesinde oturum esnasında ad defterinin okunması suretiyle yoklama yapılabilmesi esası kabul edilmiş ise de, buna karşı da, defteri imza etmiş olan üyelerin Meclis binası içinde bulunduklarını ileri sürmek suretiyle itirazda bulundukları ve bu sebeple 53 ncü maddede mütemmim bir tedbir olarak düşünülmüş olan oturum esnasındaki yoklamanın da bu mahzuru bertaraf edemediği anlaşılmıştır. Tatbikatta alınan bütün bu bilgilerin ışığı altında başka memleketlerde bulunmayan 51 nci maddedeki defter imzalanması suretiyle yoklama usulünün terki uygun mütalâa edilmiştir.

Yukarda izah olunan mülâhazalarla tüzük teklifi Komisyonumuzca da benimsenmiş ve maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1. Tüzük teklifinin 1 nci maddesi, 1 Kasım 1956 tarihli T. B. M. M. İçtüzüğü'nün 81 ve 82 nci, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 ve 53 ncü ve İtalyan Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 43 ncü maddelerinden yararlanmak suretiyle Komisyonumuzca yeniden tedvin olunmuştur. Hazırlanan bu maddeye göre; Genel Kurul toplantılarında nizami nısbabın mevcudiyeti farz olunacak, ancak Divanın lüzum görmesi veya on üyenin istemi üzerine yoklama yapılacaktır. Yoklamanın şekli, Divan kâtiplerinden birinin ad defterini yüksek sesle okuması ve üyelerin (burada) demeleri suretiyledir. Yoklamanın yapılması, birleşimlerin ve oturumların açılması sırasında istirahat mahallindeki ziller üzer

(1) 470 e ek basmayazı tutanağın sonundadır.

dakika süreli üç sinyal vermek suretiyle çağrıda bulunulacaktır.

Yoklama sonucunda meveudolmadıkları tesbit edilen üyelerin isimleri Tutanak Dergisine geçirilecektir.

2. Tüzük teklifinin 2 nci madesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

3. Tüzük teklifinin 3 ncü maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

|                        |            |
|------------------------|------------|
| Başkan                 | Kâtip      |
| Aydın                  | Kastamonu  |
| O. S. Sarıgöllü        | A. N. Tuna |
| (Bu Raporda Sözcü)     |            |
| Cumhurbaşkanınca S. Ü. | Tabii Üye  |
| Â. Artus               | K. Kaplan  |
| Bursa                  | Konya      |
| Ş. Kayalar             | M. Obuz    |
| Sivas                  | Tekirdağ   |
| R. Öçten               | S. Üren    |

BAŞKAN — Bu metin eski metindir. Malûm olduğu üzere; Heyeti Umumiye benimsemedi, eski metnin geçekçesini iade ettik, şimdi yeni bir gerekçe ile geliyor Sayın Komisyon. Bunu okutuyorum.

#### Anayasa ve Adalet Komisyonunun ikinci raporu

17 . 12 . 1964

#### Yüksek Başkanlığa

Yüksek Başkanlıkça Komisyonumuza muhavvel Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer ve arkadaşlarının, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki tüzük teklifi Komisyonumuzca tetkik ve müzakere olunarak; kabul olunan metin 1 Temmuz 1964 tarihli ve esas 2/118 ve karar 99 sayılı Raporumuzla Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa takdim olunmuş idi.

Bahse konu tüzük teklifi, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 5 Kasım 1964 tarihli 4 ncü Birleşiminde müzakere olunarak verilen önerge üzerine Komisyonumuza iade olunmakla ikinci bir kere Komisyonumuzun 16 Aralık 1964 tarihli Birleşiminde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Komisyonumuz, Genel Kurul müzakerelerinin ışığında İçtüzüğü'nün 51 nci maddesini tadil eden madde metnini yeniden kaleme almıştır.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

|                 |                        |
|-----------------|------------------------|
| Başkan          | (Bu Raporda Sözcü)     |
| Aydın           | Cumhurbaşkanınca S. Ü. |
| O. S. Sarıgöllü | Â. Artus               |
| Ağrı            | Bursa                  |
| S. Türkmen      | Ş. Kayalar             |
| Çanakkale       | Hatay                  |
| N. Altan        | M. Deliveli            |
|                 | Konya                  |
|                 | M. Obuz                |

BAŞKAN — Tümü üzerinde söz isteyen?.. Yok. Olmadığına göre maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

#### Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 nci maddesinin değiştirilmesine dair İçtüzük

MADDE 1. — Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 51 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

#### Yoklama

Madde 51. — Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda yoklama 53 ncü maddede yazılı olduğu şekilde yapılır.

Yoklamada bulunmayanlar toplantıya katılmamış sayılır ve bunların isimleri tutanak dergisine geçirilir.

Başkan, yeter sayının meveudiyeti hakkında tereddüdetmediği takdirde yoklama yaptırmayabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Buyurun Sayın Tarlan.

CEMAL TARLAN (Tekirdağ) — Bu son fıkrada, Başkan, yeter sayının meveudiyeti hakkında tereddüdetmediği takdirde yoklama yaptırmayabilir, şeklinde ifade var. Tereddüdetmediği takdirde yoklama yaptırır, dense daha iyi değil mi? Cümle daha iyi olur.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI ÖSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Tarzı tahrir meselesi. Bu mâna kâfi miktarda anlaşılıyor, mesele yok.

**BAŞKAN** — Bir takrir geleceği için bekle meye mecburuz ve bekliyoruz efendim.

Bu husus ile ilgili takrir gelmiştir, okutuyoruz.

Sayın Başkanlığa

51 nci maddenin son fıkrasının «Başkan, yeter sayının mevcudiyeti hakkında tereddüdederse yoklama yaptırabilir» şeklinde tashihini rica ederiz.

Tekirdağ

Kayseri

Cemal Tarlan

Suad Hayri Ürgüplü

**BAŞKAN** — Buyurun Sayın Tigrel.

**İHSAN HAMİT TİGREL** (Diyarbakır) — Efendim, yoklama esastır. Yoklama esas olduğuna göre, Riyaset Divanı her zaman yoklama yaptıracaktır. Ama bâzı ahvalde Divanı Riyaset, büyük bir ekseriyetin mevcud olduğunu gördüğü takdirde yoklama yaptırmadan da müzakereyi açabilir. Madde bunu istihdaf ederek yazılmış bulunmaktadır. Sayın Tarlan'ın, teklifinin mantık silsilesi ile irtibatı kalmaz. Bu itibarla kabulü muvafık olmayacağı kanaatindeyim.

**BAŞKAN** — Sayın Sarıgöllü. (vazgeçti sesleri)

**OSMAN SALİM SARIGÖLLÜ** (Aydın) — Takririni geri aldı efendim.

**BAŞKAN** — Geri aldığına göre konuşmaya mahal kalmıyor. Hakikaten izah tarzı doğru.

Aşlında, 52 nci maddeyi de Sayın Genel Kurula arzı izah etmek için okuyorum. Bir madde vardır buna benzer fakat mahiyeti başkadır. «Oturum esnasında yeter sayı olup olmadığında Başkanlık Divanı tereddüdeder veya üyelere beşi nısabolduğu hususunda beyanda bulunursa», deniyor. Bununla onun arasında fark var. Geri de almış vaziyettedirler. Bu itibarla başka söz isteyen de olmadığına göre maddeyi tekrar okutup oylarınıza sunacağım.

(Birinci madde tekrar okundu.)

**BAŞKAN** — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Olmadığına göre maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

**MADDE 2.** — Bu tüzük kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

**BAŞKAN** — Madde üzerinde söz isteyen var mı?

**İHSAN HAMİT TİGREL** (Diyarbakır) — Efendim, tüzük yayını tarihinde yürürlüğe girer demek için tüzüğün tümünün müzakere edilmesi lâzım..

**BAŞKAN** — Sayın Tigrel diyorlarki; «tüzük yayını tarihinde yürürlüğe girer, demek için, tüzüğün tümünün müzakere ediliyor olması lâzımdır». Halbuki «madde» denecek, diyorlar. Bu maddi hatayı düzelterek «... bu madde kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer» olarak oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler..

(Olmadı, sesleri)

Demin arz ettiğim gibi «bu madde kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer» olarak oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

**MADDE 3.** — Bu tüzük hükmünü Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı yürütür.

**BAŞKAN** — Bu da aynı şekilde «Bu madde hükmünü» olacak.

Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

8. — *Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 13 nci maddesinin değiştirilmesine dair içtüzük teklifi ve Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 2/148) (S. Sayısı : 520)*

(Teklif sahibi burada yok sesleri)

**BAŞKAN** — Teklif sahibinin bulunması mecburi değildir. Fakat teklifi reddedildiğine göre belki savunacağı bir fikri olabilir, diye gelecek birleşime bırakırsak isabet olur. Kaldı ki, yani Umumi Heyeti tenvir için arz ediyorum. Riyaset Divanı da tüzüğün, teklif gibi değil ama, kısmen bir başka türlü teklifini arzu ediyor. Tüzük hepimizin malıdır. Kimsenin bunda bir menfaati yoktur. Bu itibarla yarınki gündeme alınmak üzere temayülleri de öğrenerek onu da geri bırakıyorum. (Teklif sahibi geldi sesleri)

Sayın Bekata, bu 43 nci maddenin değiştirilmesine dair içtüzük teklifiniz Anayasa ve Adalet Komisyonu tarafından reddedilmiştir. Söz istiyor musunuz?

**HIFZI OĞUZ BEKATA** (Ankara) — Hayır.

**BAŞKAN** — Biz de yarına bırakmaya karar vermiştik, yarına kadar düşününüz efendim.